

Чехія: Інформація для апатридів та осіб під ризиком безгромадянства, які втікають від війни в Україні

European
Network on
Statelessness

Координаційний центр ЄМБ (Європейська мережа з питань безгромадянства): [Організація з допомоги біженцям \(ОРУ\)](#)

Останнє оновлення: 15 лютого 2024

Ця інструкція надає інформацію по окремим країнам для апатридів та осіб під ризиком безгромадянства, які втікають від війни в Україні. Вона слугує джерелом інформації для тих, хто надає допомогу біженцям і постраждалим особам. Акцент зроблений на особах без громадянства, та особах під ризиком безгромадянства, зокрема на особах без документів. Далі в тексті надаються посилання на загальну інформацію для біженців з України. Ми намагаємося регулярно оновлювати інформацію. Якщо ви володієте актуальною інформацією, будь ласка, напишіть нам на Ukraine.crisis@statelessness.eu. Джерелом наданої інформації є координаційний центр ЄМБ, якщо в тексті не вказано інакше.

1. ВИМОГИ ЩОДО НАДАННЯ ПРАВА НА В'ЇЗД І ПОДАЧУ ДОКУМЕНТІВ

Більшість осіб без громадянства або під ризиком безгромадянства, які прибувають в Чехію з України, - це роми, діти без документів, неповнолітні без супроводу та громадяни колишнього СРСР.

Міністерство внутрішніх справ рекомендує особам, які не мають біометричного паспорта, мати при собі всі наявні документи, що підтверджують їхню особу, для в'їзду до Чехії. Є неофіційні повідомлення, що жінки, діти та люди похилого віку без паспорта повинні мати можливість в'їзду в країну, але [гарантій немає](#). [Європейська комісія](#) підтверджує, що відсутність документів для виїзду за кордон або медичних документів (сертифікат про вакцинацію або тест на COVID-19) не має бути перешкодою для в'їзду в ЄС, поки триває криза в Україні. На даний момент немає повідомлень про депортації з Чехії до України.

Центри регіональної допомоги для українців (КАСРУ) встановлені, аби проводити реєстрацію людей, які прибувають до Чехії, і негайно надавати тимчасовий захист тим, хто відповідає критеріям.

Додаткову інформацію про в'їзд та перебування в Чехії можна знайти [на інформаційній сторінці Міністерства внутрішніх справ Чехії для українців, офіційному веб-порталі для іноземців у Чехії - FRS, Nasi Ukrajinci](#) (включно з переліком регіональних центрів КАСРУ), [Асоціації інтеграції та міграції \(SIMI\)](#), а також на [довідковій сторінці УВКБ ООН](#). Крім того, ви можете звернутися до [Організації з допомоги біженцям \(ОРУ\)](#).

Наступна інформація підходить для осіб, які не є громадянами України або країн ЄС, або не здатні довести громадянство України або ЄС:

Необхідні документи	<ul style="list-style-type: none">Для в'їзду до Чехії не вимагається жоден документ; Міністерство внутрішніх справ рекомендує, щоб люди мали будь-які наявні документи, що підтверджують особуОсоба без громадянства: будь-які наявні документи, що підтверджують особу, але відсутність документів не має бути перешкодою для в'їздуДорослі: Біометричний паспорт, якщо можливо, або інші документи, що підтверджують особу; відсутність документів не має бути перешкодою для в'їздуДіти: застосовуються вищевказані правила
В'їзд та реєстрація	<ul style="list-style-type: none">Особа, які мають право на тимчасовий захист: можуть зареєструватися і подати заяву про надання тимчасового захисту в регіональних центрах КАСРУ за місцем проживання або в КАСРУ в Оставі, якщо вони не мають власного житла. Заявник повинен надати докази того, що він проживав в Україні 24 лютого 2022 року або пізніше і покинув Україну у зв'язку з російським вторгненням, такі як, паспортні дані (наприклад, штампи) або будь-які інші документи, що підтверджують його перебування в Україні.

	<p>Підтвердження проживання в Чехії (наприклад, договір оренди або підтвердження, видане орендодавцем - обидва документи повинні бути завірені підписом), за винятком випадків, коли особа не має житла і бажає отримати державне соціальне житло (в такому випадку вона повинна подати заяву в КАСРУ Острава).</p> <p>Якщо тимчасовий захист не надається негайно (наприклад, через відсутність документів або інші проблеми з реєстрацією, що часто стосується ромських сімей), поліція надає підтвердження подачі заяви про надання тимчасового захисту, і рішення видається без невинуватої затримки, в особливо складних випадках протягом 60 днів</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Особа, які не мають права на тимчасовий або міжнародний захист (в тому числі особи без громадянства та без документів):</u> можуть подати заяву на отримання "візи толерантності" для перебування в Чехії понад 90 днів (з можливістю продовження), якщо вони не можуть повернутися додому, з терміном дії не більше 1 року. • <u>Діти без супроводу дорослих:</u> мають звернутися до регіональних центрів КАСРУ для отримання захисту; завжди повинні отримувати допомогу від соціальних працівників (офіс OSPOD), за винятком дітей віком від 15 років або дітей у супроводі дорослих, крім батьків; зверніться до ОПУ, щоб зв'язатися з професійними соціальними працівниками
<p>Документи, що видаються</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Особа, які відповідають вимогам для отримання тимчасового захисту:</u> отримують штамп тимчасового захисту в проїзний документ або окремий тимчасовий документ, якщо вони не мають проїзних документів • <u>Особа-заявники на міжнародний захист (притулок або додатковий захист):</u> отримують тимчасовий документ, що посвідчує особу, поки розглядається їхня заява (<i>průkaz žadatele o mezinárodní ochranu</i>) • <u>Заявники на отримання статусу особи без громадянства:</u> отримують документ, що посвідчує особу, який підтверджує, що їхня заява перебуває на стадії розгляду (<i>průkaz žadatele o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti</i>), що дозволяє їм перебувати на території країни під час подання первинної заяви.
<p>Статус в'їзду</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Відвідувач за правилами Шенгену, отримувач тимчасового захисту, власник візи «толерантності», шукач притулку, заявник на надання статусу особи без громадянства

2. СПОСОБИ ОТРИМАННЯ ЗАХИСТУ

Особа, які втікають від війни в Україні, включаючи осіб без громадянства та осіб під ризиком безгромадянства, можуть подати заяву на міжнародний захист або тимчасовий захист, що зараз є найшвидшим шляхом доступу до захисту, і зазвичай надається негайно після реєстрації.

Особа, які подали заяву або отримали тимчасовий захист в іншій країні-члені ЄС, не мають права на тимчасовий захист в Чехії. Їхні заяви вважаються недійсними, і їх зазвичай перенаправляють на подання заяви на толероване візове перебування, яке передбачає лише дуже обмежені права. Після того, як заява про надання тимчасового захисту буде визнана недійсною, особа можуть спробувати відстоювати свої права, подавши позов до регіонального суду; однак наразі існує [попереднє питання, яке Вищий адміністративний суд направив до Європейського суду справедливості](#), і тому цей шлях до захисту може бути тривалим і не підходить для кожного біженця. Тому іншою альтернативою може бути звернення за міжнародним захистом.

Візу толерантності, що видається особам, які не мають права на тимчасовий захист, можна отримати максимум на один рік. Після цього власники віз можуть подати заяву на довгострокове толероване перебування, яке (зазвичай) діє протягом двох років і може бути продовжене.

Коротку інформацію про ці способи отримання захисту наведено в таблиці нижче.

	Міжнародний захист	Тимчасовий захист
Що це?	<p><u>Статус шукача притулку</u>: для людей, які мають право на захист відповідно до Конвенції 1951 року про статус біженців, і для людей, які мають право на захист з гуманітарних міркувань</p> <p><u>Додатковий захист</u>: для людей, які не відповідають вимогам на отримання статусу біженця, але піддаються серйозній загрози їхньому життю чи цілісності у разі повернення</p>	Тимчасовий захист для відповідних осіб, які рятуються від конфлікту в Україні (реалізується в Чехії через "Lex Ukraine")
Чи можуть апатриди та/або особи без документів подати заяву?	Так, якщо вони можуть підтвердити свою особу (у тому числі через заяву/засвідчену декларацію)	<p><u>Особи без громадянства</u>: Так, якщо вони відповідають прийнятим критеріям (зокрема, є під міжнародним захистом або еквівалентним національним захистом в Україні, включаючи статус особи без громадянства в Україні, або постійно проживають в Україні і не можуть повернутися до країни походження та членів своїх сімей)</p> <p><u>Особи без документів</u>: Відсутність документів не має бути перешкодою, але процедура не є миттєвою; може знадобитися звернення до посольства України або консульства України в Чехії для підтвердження особи</p> <p>Особи, які подали заяву або отримали тимчасовий захист в іншій країні-члені ЄС, не мають права на тимчасовий захист в Чехії</p>
Де подати заяву?	У пункті перетину кордону, в центрах прийому осіб, які шукають притулку в Заставці у Брно або в аеропорту Праги, в центрах тримання під вартою, у відділі поліції у справах іноземців регіонального управління поліції (якщо це добровільно). У виняткових випадках, наприклад, якщо особа перебуває у в'язниці або іншим чином обмежена в свободі, заяву про надання міжнародного захисту можна подати в письмовій формі безпосередньо до Міністерства внутрішніх справ.	У Регіональних центрах допомоги Україні (КАСРУ) протягом 3 днів після прибуття до Чехії або в Міністерстві внутрішніх справ, Департаменті з питань надання притулку та міграційної політики. Заявники, які не мають власного житла, повинні подавати заяву про надання тимчасового захисту лише в КАСРУ Острава . Заявники, які мають власне житло, можуть подавати документи в КАСРУ в тому регіоні, де вони наразі проживають. Особи, які проживають у Середньочеському краї, повинні подавати заяву на отримання ТП у Празі, оскільки КАСРУ у Середньочеському регіоні більше не функціонує.

<p>Процедура та права</p>	<p>Заяви, подані в центрах тримання під вартою, повинні бути подані протягом 7 днів з моменту отримання інформації про право подати заяву з проханням про надання притулку; рішення приймається протягом 6 місяців (з можливістю продовження до 21 місяця); заявники отримують посвідчення особи; право на спілкування рідною мовою; перекладача; правову допомогу; можуть звертатися до УВКБ ООН або відповідних НУО, які також присутні в центрах прийому (ОРУ - Центр прийому в Заставці, SIMI - Центр прийому в аеропорту Праги), де їхній адвокат здійснює постійний прийом громадян.</p>	<p>Заявники повинні заповнити заяву (доступну тут) і подати її разом з дійсним проїзним документом, бажано з фотографією і підтвердженням наявності житла; тимчасовий захист слід отримати відразу після прибуття; недокументованим заявникам може знадобитися додаткова перевірка; реєструються як заявники на тимчасовий захист і отримують рішення без будь-яких невинуватених затримок, в особливо складних випадках протягом 60 днів; заява на тимчасовий захист призупиняє будь-яку заяву про надання притулку, що перебуває на розгляді</p>
<p>Права після визнання</p>	<p>Статус шукача притулку: 10 років дозволу на проживання з можливістю поновлення, 5 років для дітей до 15 років; проїзний документ при подачі заяви; право на працевлаштування; доступ до житла; фінансова допомога; охорона здоров'я; освіта.</p> <p>Додатковий захист: дозвіл на проживання не менше одного року (з можливістю поновлення); паспорт іноземця при подачі заяви; право на працевлаштування; фінансова допомога; охорона здоров'я; соціальні виплати; освіта</p>	<p>Право перебувати в Чехії до 31 березня 2025 року; право на доступ до медичної допомоги, фінансової допомоги, освіти, працевлаштування та проживання; право подорожувати та перебувати в інших країнах ЄС не довше 90 днів</p>

Більше інформації шукайте тут:

- [Офіційний веб-портал для іноземців у Чехії - FRS](#)
- Міністерство внутрішніх справ, [портал «Наші українці»](#) для осіб, які втікають від війни в Україні, включаючи перелік регіональних центрів допомоги українцям КАСРУ (чеською, українською, англійською мовами)/[Інформація про тимчасовий захист](#)
- Romahej Ukraїne, [центральный портал пропозицій та доступу до допомоги, пов'язаної з війною в Україні](#), керований спільно членами Консорціуму НУО, що працюють з мігрантами
- [Інтеграційна програма](#)
- [Кодекс законів «Лекс Україна»](#), про тимчасовий захист, працевлаштування та освіту
- Європейська комісія, [Інформація для людей, які втікають від війни в Україні](#)
- Європейська комісія, [Комунікація, Тимчасовий захист для осіб, які втікають від російської агресії проти України, рік потому](#) (березень 2023)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Звіт про осіб, які втікають від війни в Україні - Втікаючи від війни в Україні: Впровадження тимчасового захисту на місцевому рівні](#) (грудень 2023 року)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Звіт про осіб, які втікають від війни в Україні - Втікаючи від війни в Україні: Досвід переміщених осіб в ЄС](#)

- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Наслідки війни в Україні для ЄС з точки зору фундаментальних прав людини](#)
- Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, [Російська агресія проти України - Переміщені діти знаходять захист в ЄС - Бюлетень 3](#)
- Агентство Європейського Союзу з питань притулку (EUAA), [що надає тимчасовий захист переміщеним особам з України: Підсумки року](#) (березень 2023)
- [Реакція Агентства Європейського Союзу з питань притулку \(EUAA\) на російське вторгнення в Україну, зокрема "Хто є хто - тимчасовий захист для переміщених осіб з України"](#)
- Європейська рада у справах біженців та вигнанців, [Реакція ЄС на переміщення з України: Рекомендації ECRE](#) (жовтень 2023)
- ECRE, [Інформаційний бюлетень, Заходи реагування на прибуття переміщених осіб, які втікають від війни в Україні](#) (березень 2023)
- [Регіональний план реагування УВКБ ООН у справах біженців \(січень-грудень 2023 року\)](#)
- [Карітас Європа, прийом біженців з України в Європі та отримані уроки](#)
- [Антидискримінаційний центр "Меморіал", Становище українських дітей в країнах Європи після 24 лютого 2022 року](#)
- Право на захист, [Хто такі особи без громадянства, які втекли з України після російського вторгнення 24 лютого 2022 року](#)
- KIND & Child Circle, [Замітка про дітей без супроводу дорослих, які тікають з України](#)
- Зверніться до [Організації допомоги біженцям \(OPU\)](#)

3. ВИЗНАЧЕННЯ БЕЗГРОМАДЯНСТВА ТА СТАТУСУ ЗАХИСТУ

Для апатридів важливо визначити як право на міжнародний захист, так і їх статус особи без громадянства. Необхідно розглянути кожне прохання та визначити обидва статуси, щоб, у разі потреби у міжнародному захисті, людина могла його отримати, навіть будучи особою без громадянства. Визнання статусу особи без громадянства має проходити одночасно, або після визначення статусу біженця, належно враховуючи пріоритет прохання про притулок та принцип конфіденційності для біженців в процедурі визнання безгромадянства. Більше інформації шукайте тут: [Коротке зібрання інформації ЄМБ щодо визначення безгромадянства та захисту в Європі.](#)

Чехія встановила процедуру визначення статусу осіб без громадянства під керівництвом Міністерства внутрішніх справ, але її результатом є лише допустиме перебування протягом першого року, а всеосяжного статусу захисту для осіб без громадянства не існує. Заява не має фіксованої форми і не вимагає законного перебування. Однак, хоча обов'язок доказування в принципі розподіляється, на практиці від заявника вимагається більша співпраця, оскільки він повинен продемонструвати, що жодна держава не визнає його громадянином. Заявники мають право залишатися на території, їм видається документ, що посвідчує особу, але закон не гарантує доступ до розміщення в пунктах тимчасового розміщення біженців або доступ до медичного страхування. Прецедентне право, застосовуючи попереднє законодавство, визначає, що процедура визначення статусу особи без громадянства та прав, що надаються заявникам, має бути аналогічною процедурі визначення статусу біженця; однак поки що невідомо, як Міністерство внутрішніх справ буде враховувати цю судову практику. Визнаним особам без громадянства надається лише віза на допустиме перебування (хоча вони можуть отримати посвідку на постійне проживання через п'ять років), а доступ до роботи, охорони здоров'я та возз'єднання сім'ї є обмеженим.

Особам без громадянства наполегливо радимо звернутися за консультацією до експертів щодо своїх прав у Чехії (наприклад, в [OPU](#) - контактна інформація вказана нижче). Більше інформації шукайте у [ЄМБ: Індекс безгромадянства в Чехії.](#)

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ДО ТРЕТІХ КРАЇН

Кандидати на статус особи з міжнародним захистом (статус притулку або додатковий захист) не можуть покинути Чехію, поки не буде прийнято рішення щодо їхньої заяви. Особи, які отримали тимчасовий захист, можуть подорожувати до інших держав-членів ЄС до 90 днів протягом 180-денного періоду та можуть подорожувати до країн, що не входять до ЄС, відповідно до вимог третіх країн.

5. ІНША ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Є повідомлення про дискримінацію ромів з України в доступі до житла або отримання тимчасового захисту, а також про дискримінацію неукраїнських громадян, які проживали в Україні, наприклад студентів із Західної Африки. Зокрема, ромські сім'ї повідомили про дискримінацію в центрі КАСРУ у Празі: деяким сім'ям відмовляли у в'їзді до центру і вони повернулися на [Празький вокзал](#) або виїжджали в інші країни. Деяким спочатку дозволили ввійти до центру КАСРУ, але вони повинні були пройти додаткову перевірку, навіть якщо у них були проїзні документи, і влада намагалася перешкодити їм продовжити реєстрацію тимчасового захисту, стверджуючи, що вони громадяни Угорщини, або що вони мусять надати підтвердження житла в Чехії. У деяких випадках ромам надали триденні виїзні візи.

Особи, які вперше прибувають до Чехії після 1 липня 2023 року і отримали тимчасовий захист, [мають право](#) на безкоштовне проживання в державних готелях, яке буде надаватися протягом перших 150 днів після надання статусу тимчасового захисту. Вразливі групи осіб (діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю тощо), яким надано тимчасовий захист і які мають право на отримання гуманітарної допомоги, також мають право на безкоштовне житло без обмеження в 150 днів. Оскільки право на отримання гуманітарної допомоги оцінюється для всієї сім'ї, такий підхід може бути проблематичним у деяких випадках і призвести до того, що деякі працюючі біженці вважаються такими, що не мають права на отримання гуманітарної допомоги на підставі передбачуваного достатнього доходу, незважаючи на потенційні фінансові труднощі.

6. ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКІ ДОПОМАГАЮТЬ АПАТРИДАМ

<p>Організація з допомоги біженцям (OPU) Безкоштовна юридична та соціальна допомога біженцям та всім особам, які втікають від війни в Україні, у тому числі особам без громадянства https://www.opu.cz/en/ +420 730 158 779, +420 739 413 983 opu@opu.cz, pravni@opu.cz Контактну інформацію різних офісів по всій Чехії можна знайти ТУТ.</p>	<p>УВКБ ООН у Чехії https://help.unhcr.org/czech/ +420 776 437 775 czepr@unhcr.org</p>
<p>Асоціація з інтеграції та міграції (SIMI) Безоплатна правова та соціальна допомога особам, які втікають від війни в Україні, в тому числі особам без громадянства http://www.migrace.com/ +420 224 224 379 poradna@migrace.com</p>	<p>Форум за права людини https://forumhr.eu/ forum@forumhr.eu</p>

<p>Міністерство внутрішніх справ Чехії https://www.mvcr.cz/mvcren/ +420 974 811 111 posta@mvcr.cz Інформація для біженців з України: https://www.nasiukrajinci.cz/cs/</p> <p>Інформація щодо тимчасового захисту: + 420 974 801 802 ukrajina@mvcr.cz</p> <p>Інформація щодо інших дозволів на проживання: + 420 974 801 801 pobyty@mvcr.cz</p>	<p>FRS - Офіційний веб-портал для іноземців у Чехії Містить інформацію про тимчасовий захист, включаючи подання заявки та реєстрацію для його продовження. Також містить перелік регіональних центрів допомоги (KACPU) та інформацію про державне гуманітарне житло. https://frs.gov.cz/docasna-ochrana/</p>
<p>Чеська Асоціація Адвокатів Список чеських адвокатів, які надають безоплатну юридичну допомогу та послуги біженцям з України https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=25507</p>	<p>Список центрів з інтеграції Безкоштовна соціальна допомога мігрантам https://www.integracnicentra.cz/</p>
<p>Міністерство праці та соціальної політики Чехії Інформаційна лінія з питань соціальних прав та допомоги: +420 800 601 020 (доступно чеською, українською, російською, угорською та ромською мовами) Інформаційний веб-сайт для українських біженців з питань гуманітарної допомоги, трудових прав, медичного страхування та оцінки вразливості. https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-ukrajine</p>	<p>Центр, де можна запропонувати / попросити про допомогу Перелік пропозицій матеріальної допомоги або послуг (переклад, медична та соціальна допомога тощо) Важлива інформація, пов'язана з підтримкою щодо пошуку житла https://www.pomahejukrajine.cz/</p>